

KJER SO TEŽAVE

Kljub izgubi optimisti

Bežigraske gospodarstvo se je v prvem polletju dobro odrezalo: izgube so imeli le v štirih organizacijah združenega dela, težave pri gospodarjenju pa še v dvanajstih

Umetni kamen je razmeroma majhen kolektiv, ki zaradi slabega odnosa velikih gradbenih organizacij pogosto trpi celo izsiljevanje. Tudi lokacijsko nimajo možnosti za razvoj, zato bo treba poiskati novo lokacijo in preučiti možnosti za integracijo. S tem bodo zagotovili večje razvojne možnosti in socialno varnost zaposlenih.

TEŽAVE ZARADI NOTRANJNH ORGANIZACIJSKIH SLABOSTI

Vzrokov za razmeroma slabo akumulativnost Lesnine tozđ Gramex je več: nerentabilni sta poslovalnici na Jesenicah in v Novi vasi, zaradi slabega poslovanja v preteklosti so morali odpisati zaloge in terjatve v višini 4,5 milijona din, pestijo jih notranje organizacijske slabosti ter pomanjkanje stimulativnega nagrajevanja in kadrovske problemi zaradi nizkih osebnih dohodkov. Urediti bo treba marže, razprodati nekurantno robo, *preusmerili bodo nerentabilni poslovalnici in uresničili še nekaj ukrepov, ki bodo ob koncu leta vendarle dali bolj ugodno sliko gospodarjenja.*

POTREBNA BO INTEGRACIJA

Primerna integracijska povezava bo tudi najbolje rešila težave Profesa, kjer so napori za povečanje realizacije sicer zelo veliki.

Polletno gospodarsko situacijo so obravnavali člani vseh samoupravnih in političnih organov Obnove tozđ Splošne gradnje in opredelili šibke točke v svojem poslovanju. Zaradi zaostrene konkurenčne borbe bo moral ta tozđ še v večji meri iskati notranje rezerve v poslovanju, hkrati pa intenzivno nadaljevati s samoupravno reorganizacijo.

Med vzroki za slab položaj v Agroobnovi tozđ Gradnje navajajo slabo organizacijo dela in nizko storilnost v prvih mesecih letos, pomanjkanje cementa, delo na objektih s fiksnimi cenami, neustrezno investicijsko politiko v preteklosti in pomanjkanje lastnih delavniških površin. Zato pripravljajo stabilizacijski program, ki predvideva skrajno omejitve nadurnega dela, okrepitev strokovnih režijskih delovnih mest v pripravi dela, pridobitev nove mehanizacije ter rešitev nekaterih starih problemov, ki se vlečejo že nekaj let. V tozđu Gradnje je po mnenju skupine, ki jih je obiskala, opazen kvaliteten premik v razumevanju naporov izvršnega sveta, da preko delovnih skupin pomaga pri odpravljanju notranjih problemov.

Kolektiv se je delovno stabiliziral, notranji odnosi so izboljšani, težave so le še zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov in občasnih izpadov posameznikov. Na gospodarskem področju bo treba izdelati srednjeročno programsko usmeritev, občinske službe pa naj bi konkretno pomagale pri izvajanju nekaterih določb iz programa uresničevanja zakona o združenem delu.

Yugocryl je vezan izključno na uvoz repromateriala, pri tem pa se srečuje s težavami pri uvozu, kar vpliva na obseg realizacije. Delovna skupina meni, da kljub temu osebni dohodki, ne bi smeli prekoračiti dogovorjenega zneska glede na sporazum panoge kar za 18,5 odstotka. Zato bodo v drugem polletju poskušali produktivnost dvigniti vsaj toliko, da bodo pokrili akontacije iz izplačanih osebnih dohodkov.

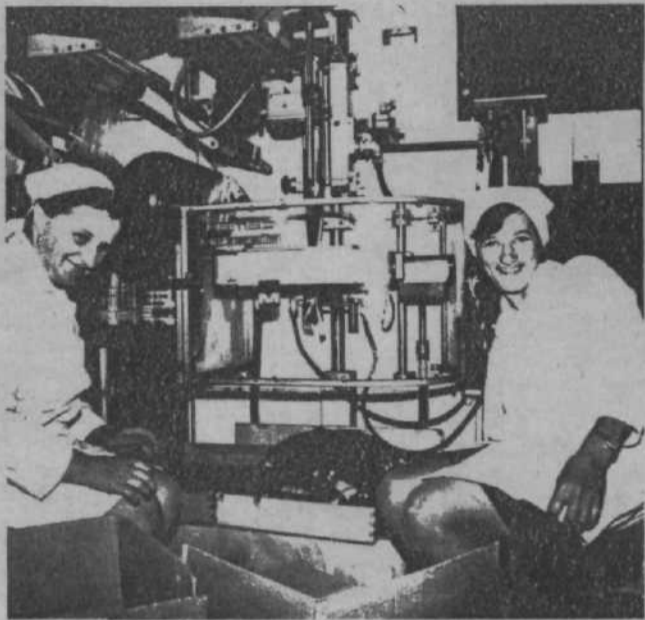
Težave Gostinskega prehrambenega centra pa izhajajo predvsem iz enomesečne zamude pri otvoritvi novih obratov Laguna.

Poročila delovnih skupin kažejo na dovolj zavzeto in poglobljeno pristopanje k reševanju poslovne in organizacijske problematike v vseh organizacijah, ki so imele slab gospodarski položaj v polletju. Zato lahko pričakujemo, so menili člani izvršnega sveta, da ob koncu leta izgub v teh organizacijah združenega dela ne bo. Čutili je namreč, da bežigraske gospodarstvo gradi tudi organizacijsko trdnost temelje poslovanja in da postaja bolj fleksibilno pri prilaganju tržnemu položaju.

STANE DROLJC

Bežigraske gospodarstvo je v letošnjem prvem polletju doseglo ugodne rezultate poslovanja. To je razvidno iz poročila o analizi polletnih rezultatov gospodarskih organizacij združenega dela, ki smo ga objavili v Zboru delegatov pred štirinajstimi dnevi. Po-

na odvisnost od interesne skupnosti elektrogospodarstva. Lastne akumulacije praktično ne morejo imeti, vso amortizacijo združujejo. Glavno žarišče izgube so neurejeni odnosi z veleodjemalci, saj ti dobivajo energijo po ceni, ki ne pokriva niti stroškov premoga

datki iz tega poročila kažejo, da se je celotni prihodek povečal za 39 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem lani, ob počasnejši rasti stroškov pa je dohodek skoraj dvakrat večji od dohodka v lanskem polletju. Ekonomičnost je povečana za 7 odstotkov, izrazilo povečanje kaže tudi dohodek na zaposlenega.

Družbeni proizvod, ki ga je gospodarstvo ustvarilo v prvem polletju, znaša 2.297.356 tisoč din, začasno pa je razdeljen: 32,7 odstotka je šlo za osebne dohodke delavcev, 36,3 za splošno in skupno porabo, ostalo pa predstavlja bruto skladi in amortizacija. Povprečni neto mesečni dohodek na delavca v gospodarstvu naše občine je bil za petino večji od lanskega, znašal pa je 5201 din, kar pomeni ob upoštevanju porasta življenjskih stroškov realno povečanje za 7,2 odstotka. Produktivnost je narasla za 4,7 odstotka. V bežigraskem gospodarstvu je bilo zaposlenih 23.785 delavcev, kar je 2,7 odstotka več kot v enakem obdobju lani.

Medtem ko so bile lani in v preteklih letih delovne organizacije z izgubami še posebno pereča točka našega gospodarstva, se je letos stanje izboljšalo tudi na tem področju, saj so imele izgubo le štiri organizacije združenega dela, v osmih pa so imeli v primerjavi s celotnim prihodkom izjemno nizek delež sredstev, izločenih za sklade. Zato je izvršni svet v sodelovanju z občinskimi družbenopolitičnimi organizacijami tudi tokrat sestavil posebne »trojke«, ki so te delovne organizacije obiskale in v poročilu za člane izvršnega sveta navedle razloge za tako stanje ter opredelile možnosti za izboljšanje položaja.

IZGUBA SEZONSKEGA ZNAČAJA

Delovna skupina je ugotovila, da izgubo v obeh tozđih Savskih elektrarn (Elektroprenos in Elektrogospodarske telekomunikacije) pogojuje njihov specifičen položaj in moč-

za termoelektrarne. Izguba bi morala biti po določilih samoupravnega sporazuma v interesni skupnosti elektrogospodarstva pokrita do konca avgusta.

Izguba v Labodu tozđ TIP-TOP je predvsem sezonskega značaja, zato pričakujejo, da jo bodo do konca leta odpravili. Povečali bodo število proizvodnih delavcev in jim zagotovili dodatno delo, zvišali bodo produktivnost dela in kvaliteto izdelkov, zmanjšali režijo v skupnem številu zaposlenih in sprejeli še nekaj ukrepov.

Tuji turizem, predvsem letalski promet, se je precej zmanjšal, zato so imeli izgubo in slabo akumulativnost v prvem polletju tudi v Interexportu tozđ Inex Adria Aviopromet. S prilagoditvijo poslovanja novim razmeram in nekaterimi drugimi ukrepi pa bodo stanje do konca leta izboljšali.

V vseh sredinah o štirih zakonih

V vseh delovnih sredinah potekajo intenzivne razprave o osnutkih štirih pomembnih zakonov, za katere lahko rečemo, da so republiška operacionalizacija zakona o združenem delu in ustave.

Najobsežnejši in mogoče »najbližji« vsakemu delavcu v združenem delu je osnutek zakona o delovnih razmerjih, nič manj pomembni za utrjevanje pravic delavcev in poglobljanje delavskega samoupravljanja pa so osnutki zakonov o samoupravni delavski kontroli, o volitvah ter o referendumu in drugih oblikah osebne izjavljanja.

Čeprav v navidez dopustniškem vzdušju, sprejemamo tudi te normative in politične dokumente, samoupravno in na osnovi

najširše razprave, katere organizator je občinska organizacija sindikata. Z namenom, da omenjeni osnutki resnično dobe odziv v vsaki enoti naše družbenopolitične skupnosti, je predsedstvo občinskega sindikata sveta na predlog komisije za samoupravljanje sprejelo program organiziranja razprave, ki predvideva tudi sodelovanje ostalih družbenopolitičnih organizacij in dejavnikov občinske družbenopolitične skupnosti.

Konec avgusta je bilo posvetovanje za predsednike osnovnih organizacij sindikata in vodje delegacij zborov združenega dela, ki so tako prevzeli soodgovornost za uspešno vodenje razprav po organizacijah združenega dela, saj mora-

jo biti vse pripombe in spremembe predložene na osnutke zakonov zbrani do 23. septembra.

Zaradi poglobitve razprave se bosta sestala tudi razširjen politični aktiv občine in zbor predstavnikov strokovnih služb organizacij združenega dela. Kot dokončni oblikovalec pripomb in mnenj naj bi se v začetku druge polovice septembra sestala na skupnem zasedanju zbor združenega dela občinske skupščine in predsedstvo sveta občinskih sindikatov.

Lahko rečemo, da gre že za zaključne akcije, saj se razprava o osnutkih štirih »sistemskih« zakonov začela v juliju z njihovo objavo in s pozivom predsednika RSZS Slovenije Janeza Barboriča. Tako je tudi prav, kajti le aktiven odnos pri pripravi takih in podobnih normativnih aktov je potek za kvalitetnejše in primernejše odnose.

JANUŠEK ŠEFMAN

Akcija za uresničevanje stališč in sklepov 8. seje CK ZKS in 29. seje predsedstva CK ZKS je bila v občini od začetka frontno zastavljena. Za izvedbo te akcije so neposredno odgovorni sveti ZKS, osnovne organizacije in občinski komite ZKS. V temeljnih in drugih organizacijah združenega dela pa so se vključili v akcijo tudi izvršni odbori sindikata, delavski sveti in njihove komisije za uresničevanje zakona o združenem delu, delegacije in poslovodni organi. Na ravni občine so v akciji neposredno angažirani predsedstvo občinskega sindikalnega sveta, predsedstvo občinske konference SZDL, predsedstvo občinske skupščine in izvršni svet občinske skupščine.

V skladu z operativnim načrtom občinskega komiteja ZKS je bilo poleg posveta širšega političnega akcija, kjer so opredelili konkretne naloge posameznih nosilcev, organiziranih še več posvetov za sekretarje osnovnih organizacij ZKS, predsednike osnovnih organizacij sindikata, individualne poslovodne organe in predsednike komisij za uresničevanje zakona o združenem delu. V akciji se je posebej angažirala komisija občinske skupščine za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu.

V skladu z sprejetimi nalogami je komite oblikoval 12 »trojk«, sestavljenih iz najbolj odgovornih političnih delavcev v občini, ki so v vseh temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih spremljale uresničevanja zakona o združenem delu. Te trojke so omogočile, da je imel komite dokaj natančen pregled samoupravnih razmer in programov za uresničevanje zakona o združenem delu v 11 krajevnih skupnostih, 86 tozđih, 75 enovitih delovnih orga-

URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Kaj čakajo?

Nekateri se še otepajo širše dohodkovne povezanosti in drugačne samoupravne organiziranosti – Tako ne bo šlo

nizacijah in 24 samoupravnih delovnih skupnostih – skupaj torej v 185 samoupravnih subjektih na področju združenega dela ter v 15 samoupravnih interesnih skupnostih ali njihovih zvezah.

Ce analiziramo dosedanje uresničevanje zakona o združenem delu, lahko ugotovimo, da se je izvajanje tega pomembnega zakona razmahnilo šele v prvih dneh junija in da je le manj kot deset odstotkov tozđov in delovnih organizacij pred tem resneje pripravljalo konkretne programe uresničevanja zakona. Med člane občinske organizacije ZKS še ni docela prodrlo spoznanje, da je akcija za uresničevanje zakona predvsem idejnopolična naloga. V nekaterih sredinah (teh ni ravno malo) so s svojim odnosom do uresničevanja zakona o združenem delu pokazali, da dokaj formalno jemljejo spreminjanje družbenoekonomskih odnosov in položaja delavca v združenem delu.

Premalo angažiranosti pri uresničevanju zakona so doslej pokazale majhne delovne organizacije, med njimi Gospodarsko razstavišče, Zavod za organizacijo poslovanja, Consorcium, Delavska univerza Cene Štupar, Salus ter večina organizacij združenega dela s področja vzgoje in izobraževanja. Njihovi programi so preveč »vzorčni« in po svoji nedorečenosti kažejo na formalen pristop k uveljavljanju zakonskih določb.

Akcije za uresničevanje zakona so zdaj preveč omejene na sorazmerno ozek krog delavcev v tozđih oziroma enovitih delovnih organizacijah. Dosedanje delo je tudi pokazalo, da razen v nekaterih velikih delovnih organizacijah (IMP, Ljubljanske mlekarne, Lesnina) nimajo primernih strokovnih delavcev za izdelavo družbenih analiz in sestavo zahtevnih samoupravnih sporazumov ali drugih samoupravnih aktov.

Kritično se je treba ozreti na tiste dele združenega dela, ki se na vse načine otepajo širše dohodkovne povezanosti in drugačne samoupravne organiziranosti. Gre za številne majhne delovne organizacije s področja obrti, projektiranja, gospodarskih storitev, pa tudi vzgoje in izobraževanja ter socialno-zdravstvenega področja. V delovni organizaciji Kristal kar naprej iščejo partnerja za »ženitev«, pa jim nihče ne ustreza. Tudi v Liku, Montaži in Umetnem kamnu ter Gostinskem podjetju Bežigrad bi lahko zaradi majhnosti, večje socialne varnosti delavcev, predvsem pa bodočega razvoja resneje razmišljali o združenju dela in sredstev.

V občini imamo na področju projektiranja tri mini delovne organizacije, dva izredno majhna tozđa ter tri večje delovne organizacije združenega dela. Na območju drugih ljubljanskih občin jih je še nekaj deset. Zaenkrat samo ugotavljamo stanje, nič konkretnega pa ne ponudimo projektantom. Več bi morali razmišljati tudi o drugačni samoupravni organiziranosti osnovnih šol in vzgojnovarstvenih zavodov, saj teče beseda o tem že skoraj dve leti.

Pojavlja se tudi vrsta nepravilnosti, ki zavirajo uresničevanje zakona o združenem delu. Tako je v temeljni organizaciji združenega dela Iskra Tela, ki se skuša organizirati v skladu z zakonom o združenem delu, in v Epiču, kjer so ravnali v nasprotju z določili zakona. Skoraj smešno se sliši, da se je tozđ Inženiring sarajevskega Energoinvesta »izgubil« pri usklajevanju nove samoupravne organiziranosti. »Pozabili« so, h kateri delovni organizaciji naj bi pridružili omenjeni tozđ.

To je le nekaj konkretnih ugotovitev iz poročila o dosedanjem delu pri uresničevanju zakona o združenem delu. Vsekakor lahko rečemo, da je precej dela opravljeno, veliko ga je pa še pred nami. Uresničevanje zakona o združenem delu namreč ne pomeni samo spremeniti samoupravne akte, temveč predvsem spremeniti odnose, spremeniti položaj delovnega človeka in mu omogočiti, da bo sam odločal o vseh tistih vprašanjih, ki so za njega v združenem delu pomembna in hkrati njegova neodtujljiva pravica v smislu določil zakona o združenem delu.